

'Und morgen die ganze Welt'

af Julia von Heinz

- et undervisningsmateriale

- Fag: Historie, samfundsfag, tysk, mediefag, psykologi og filosofi
- Overordnede temaer: Ekstremisme, højre- og venstreradikalisme, etik, vold, modstand, grundloven, venskaber, *coming of age*
- Niveau: Folkeskolens ældste klasser og gymnasiale uddannelser
 - Forfatter: Katrine Sommer Boysen

Kort om undervisningsmaterialet

Med 'Und morgen die ganze Welt' sætter den tyske instruktør Julia von Heinz (født 1976) fokus på et af samtidens mest omfattende problemer, nemlig den politiske polarisering mellem højre- og venstrefløjen, der synes at komme på stadig større afstand af hinanden. Med udgangspunkt i et aktivistisk miljø i den tyske by Mannheim fortæller filmen en almengyldig og tidløs historie om behovet for at modsætte sig bevægelser, man finder forkerte. I dette specifikke tilfælde handler det om en gruppe venstreorienterede aktivisters kamp på det radikale højre, som med uhyggelig kraft har bidt sig fast i det tyske samfund på en måde, som giver skræmmende ekkoer af en alt for nær fortids forbrydelser.

Men Julia von Heinz har ikke lavet en film, der trækker en entydig linje mellem godt og ondt. For 'Und morgen die ganze Welt' er i høj grad en dilemmaernes film, der befinder sig i en etisk gråzone, hvor grænserne mellem rigtigt og forkert udviskes jo længere ind i den aktivistiske tankegang, filmens figurer bevæger sig.

Dette undervisningsmateriale forsøger at spejle og favne den kompleksitet – både i forhold til personer og moralske spørgsmål – som filmen præsenterer. Det er oplagt at arbejde med 'Und morgen die ganze Welt' i tyskfaget, mediefag, historie og samfundsfag, men der kan også sagtens trækkes relevante perspektiver til fag som psykologi og filosofi. Undervisningsmaterialet er organiseret efter temaer snarere end faggrænser, fordi temaerne ikke nødvendigvis knytter sig til specifikke fag.

Tyskfaget vil åbenlyst kunne tjene som filmens overordnede ramme. Der er indlysende historiske aspekter, der vil kunne inddrages i historiefaget – ekkoet af Tysklands nazistiske fortid og landets historie med venstreorienteret terrorisme – og samme emner vil kunne belyses med samfundsfaglige briller, ligesom det her også vil være relevant at kigge på de politiske holdninger, der ligger bag de respektive gruppers opposition mod samfundet. I psykologi vil man kunne betragte filmens hovedperson, den unge jurastuderende Luise, og se, om der findes psykologiske bevæggrunde for, at hun rykker sig i den retning, som hun gør i filmens forløb. I filosofi vil det være oplagt at diskutere filmens etiske spørgsmål med udgangspunkt i forskellige filosofiske positioner. Endelig er der masser af mediemæssige ting at hæfte sig ved.

Bag om filmen

Tyskland har siden 1930'erne kommunisme haft en lang tradition for antifascistiske bevægelser. De er blevet grupperet som såkaldte Antifa-grupper og betegnelsen dækker over en lang række forskellige, (ofte radikalt) venstreorienterede, militante og autonome grupper, der forsøger at nedkæmpe højredrejning. Nutidens Antifa-grupper har direkte forbindelse til 1970'ernes antifascisme. For at forstå gruppen P31, som Luisa bliver en del af i 'Und morgen die ganze Welt' er det nødvendigt at forstå den bevægelse, gruppen har rod i.

Et andet væsentligt aspekt ved filmen at være opmærksom på på forhånd, er den tyske grundlov, der citeres i filmens begyndelse og slutning og går igen som en rød tråd gennem hele filmen. I den tyske grundlovs artikel 20, der lige som artikel 1 er beskyttet af den såkaldte evighedsklausul og dermed ikke står til at ændre, står der, at alle tyske statsborgere har ret til at yde modstand, hvis landets demokrati er truet. Og retten til modstand bliver tolket meget bogstaveligt i 'Und morgen die ganze Welt'. Men

spørgsmålet (som det kan være godt at luften for eleverne inden filmen) er selvfølgelig, hvor Antifa-gruppen ikke kommer til at fejltolke den til egen fordel og måske også åbner op for, at højreradikale bevægelser vil kunne tolke den på samme måde.

- Undersøg den tyske Antifa-bevægelse. Hvordan opstod den, og hvilken betydning har den haft for det tyske samfund? Undersøg også, om vi har eller har haft lignende bevægelser i Danmark.
- Diskuter selv den tyske grundlovs artikel 20 om retten til at yde modstand – og vend tilbage til spørgsmålet, når I har set filmen.
- Kig på filmplakaten. Hvilket indtryk giver den? Læg mærke til farve og billedernes komposition.
- Hvordan skal vi forstå titlen 'Und morgen die ganze Welt'?

Handlingsreferat

Luisa er 20 år og studerer jura på første semester på universitetet i Mannheim. Hun stammer fra en borgerlig, velhavende familie, og bor stadig hjemme hos sine forældre, der dyrker interesser som golf og jagt. Luisa selv har dog andre interesser og er glødende optaget af spørgsmålet om social retfærdighed. Derfor allierer hun sig med studiekammeraten Batte, der er en aktiv del af P31-kollektivet, der er en del af den tyske Antifa-bevægelse. Bevægelsen støtter et samfund, hvor alle er lige uanset etnicitet, køn, socialklasse og seksuel orientering, og Luisa føler sig straks omfavnet af gruppens inkluderende atmosfære.

Gruppens modstand går især på at bekæmpe den voldsomt indvandrejendske retorik, som praktiseres af både den etablerede og den radikale tyske højrefløj, og Batte og Luisa bruger jurafaget til at insistere på, at gruppen holder sig inden for rammerne af loven. Så de unge fra P31 går til angreb med hjemmebag og verbale protester, da en lokal fremmedfjendsk politiker holder tale, men pludselig begynder bølgerne at gå højt og urolighederne eskaleres i en grad, så den fredelige protest ikke er helt så fredelig længere. Midt i tumulten får Luisa fat i en telefon, der tilhører en af de demonstrerende fascister, og hun slipper kun af sted med den, fordi den charmerende Alfa kommer hende til undsætning med et jernrør.

Alfa, som Luisa allerede fra første dag i kollektivet har været betaget af, repræsenterer den mest radikale fløj i P31 og udgør sammen med veninden Lenor en lille fraktion, som stiller sig tvivlende over for, om det kan lade sig gøre at bekæmpe den spirende nynazisme med frugttærter. Efter at være blevet overfaldet begynder den traumatiserede Luisa at stille de samme spørgsmål og begynder – ikke mindst på grund af sin fascination af Alfa – sammen med Alfa og Lenor at arrangere voldelige protester. Først er det bare døde ting, det skal gå ud over, men det skal vise sig vanskeligt at kontrollere de uregulerede eskapader i kampenes hede.

Den eskalerede vold sætter sig som en kile i P31 og mellem Luisa og Batte, der ikke forstår, hvorfor hendes veninde pludselig er begyndt at gå til yderligheder. Luisa kan derimod ikke forstå, at Batte kan tro, at de fredelige protester er tilstrækkelige. Men hvornår er målet nået, og hvor langt vil de gå i deres forsøg på at yde modstand? Når først beslutningen om at tage voldelige midler i brug, er der nemlig tilsyneladende ingen ende på mulighederne. Og på faren.

- Skitser en linje over filmens væsentligste begivenheder. Er der et *point of no return*?
- Lav en personkarakteristik af Luisa. Hvordan fremstilles hun, og hvilken udvikling gennemgår hun i løbet af filmen, både udtryksmæssigt og mentalt? Kig også på, hvordan Luisa skildres i forhold til sine forældre, og diskuter, hvad det betyder, at hun kommer fra en borgerlig familie.
- Hvorfor bliver Luisa så fascineret af Alfa? Kom med konkrete eksempler i filmen på, hvornår og hvordan det sker.
- Hvilken betydning har det for filmen at Luisa og Batte studerer jura? Hvad sker der med deres venskab, da Luisa begynder at tolke loven anderledes end Batte?
- 'Und morgen die ganze Welt' kan både karakteriseres som en politisk film og som en ungdomsfilm. Sidstnævnte kalder man også ofte en danneshistorie eller en *coming of age*-fortælling. I hvilken forstand kan man sige, at Luisa gennemgår en udvikling mod voksenlivet?
- Beskriv det miljø, filmen udspiller sig i.
- Læg mærke til de to politiske yderfløje. Hvordan de henholdsvis højre- og venstrefløjen portrætteret? Hvor placerer vi som publikum vores sympati og forståelse, og ændres det undervejs i filmen?

Etik og moral – kan vold retfærdiggøres?

Det helt store spørgsmål i 'Und morgen die ganze Welt' er, om vold på nogen måder og i visse situationer kan retfærdiggøres. Spørgsmålet runger gennem filmen, og tvinger både filmens personer og

os som tilskuere til at overveje, om det kan være tilfældet. Samme spørgsmål rejser også andet andet og mindst lige så væsentligt spørgsmål: Er der nogen, der er hævet over loven?

- Diskuter spørgsmålet i fællesskab både i forbindelse med filmen og mere principielt. Del evt. eleverne ind i grupper, der hver især skal forsvare et standpunkt i den etiske diskussion.
- Diskuter også, hvordan spørgsmålet kan forstås i forbindelse med oplæsningen af den artikel fra den tyske grundlov, som citeres i filmen.

Radikalisme – i et nutidigt og historisk perspektiv

'Und morgen die ganze Welt' handler meget specifikt om en konkret situation i Tyskland, men historiens almengyldige karakter gør, at den for så vidt kunne have foregået mange andre steder og på mange andre tidspunkter i historien. For magt og modmagt som to modsatrettede strukturelle størrelser gennemsyrrer historien – på begge ydersider af de politiske fløje.

- Find nye og historiske eksempler på politisk radikalisme både i Danmark og i udlandet. Hvad har grupperingernes mål været, og hvilke midler har de tyet til for at opnå dem?
- Er der nogle af gruppernes idealer eller midler, I kan sympatisere med? Hvis ja, hvorfor, og hvis nej, hvorfor ikke?

Filmsproglige virkemidler

Når man arbejder med filmanalyse er det vigtigt både at have blik for filmens indhold og udtryk – for filmens temaer og stilistik – og selvfølgelig kigge på, hvordan de to aspekter spiller sammen. For kamera, klipning, lys, lyd og iscenesættelse er med til at forme handlingen og vores oplevelse af den.

- En stor del af 'Und morgen die ganze Welt' er filmet med håndholdt kamera, hvilket giver en hektisk fornemmelse (noget der i øvrigt understøttes af den hurtige klipperytme). Når kameraet er placeret så tæt på filmens personer og tilsyneladende følger dem lige der, hvor de er, så får man som publikum en fornemmelse af at være i total øjenhøjde. Kameraet mimer også i høj grad den følelse af både frihed og frustration, som Luisa oplever. Prøv at finde konkrete eksempler i filmen, hvor kameraet har betydning for vores oplevelse af handlingen.
- Læg mærke til filmens lydside, hvor en meget dominerende musikalsk soundtrack blander sig med intense reallyde. Hvilken effekt giver det?